

Tahar Ben Jelloun Escriptor

«Em sento un escriptor francès. El que defineix un escriptor és la llengua i per tant jo no sóc un escriptor àrab. Sóc àrab d'origen ètnic però escric en francès»

La religió és un perill quan es transforma en una ideologia

Entrevista i fotografia:
Carles Domènec

L'escriptor marroquí Tahar Ben Jelloun (Fes, 1944) construeix a *No entenc el món àrab*, que Empúries edita en català i El Aleph en castellà, una relació epistolar a través del correu electrònic de quatre al·lotes que es qüestionen aspectes de l'actualitat internacional com el fonamentalisme o la tolerància entre les cultures. L'autor critica el radicalisme, els prejudicis i les simplificacions, i demostra que la ficció és sovint més real que l'assaig.

Per què va decidir escriure aquest llibre?

Quan fa deu anys vaig publicar *El racisme explicat a la meua filla* vaig realitzar xerrades a escoles de tot el

món. Els infants em repetien sempre algunes preguntes. No comprenien el món àrab ni tampoc el musulmà. Vaig imaginar les seves qüestions amb els *emails* entre la meua filla i una al·lota italiana.

I s'ha arribat a imaginar el pensament d'un kamikaze.

Això és el treball d'un escriptor. Volia comprendre com un jove podia canviar l'instint de la vida per l'instint de la mort i l'assassinat. És la qüestió principal que queda sense resposta. Al Marroc adorem Espanya i volia comprendre com és possible que un grup de marroquins puguin fer una cosa tan horrible com l'11-M, posant unes bombes i assassinant a molta gent a qui no coneixen i immigrants com ells.

Aquesta violència no forma part de la tradició àrab ni musulmana.

La desgràcia de l'Islam va començar amb la revolució iraniana l'any 1979, quan Khomeini va provocar una revolució ideològica, política i religiosa que va canviar els paràmetres del món musulmà. L'Islam va substituir totes les ideologies progressistes. La religió és un perill quan es transforma en una ideologia, perquè dona respostes a tot.

Quina és l'esperança de *No entenc el món àrab*?

És un llibre d'esperança perquè demostro que no existeix el xoc de civilitzacions sinó el de prejudicis i ignoràncies. Tot comença amb la pedagogia. Evitarem malentesos si eduquem els infants a viure amb tolerància i curiositat.

Per què el personatge catòlic és una catalana?

He dir que ja existeix una edició prèvia del llibre en italià. Quan em van demanar fer-ne l'edició espanyola vaig imaginar una catalana perquè conec la situació de Catalunya i perquè, a més, la majoria d'immigrants marroquins es troben a Catalunya.

La majoria dels personatges del llibre comparteixen més d'una cultura.

Jo volia persones amb una certa experiència de canvi cultural perquè és un llibre fabricat. No volia fer un assaig dur i pesat.

I vostè, què us sentiu?

No tinc cap problema d'identitat.

Sóc marroquí i alhora he viscut a França des de fa quinze anys. Em sento un escriptor francès. Els marroquins no tenen cap problema d'identitat perquè la presència francesa al país no ha estat molt dura. Era un protectorat però no una colonització. Ha estat menys violent que a Algèria.

Sou un escriptor francès però, què sentiu quan els seus llibres es localitzen a la secció de llibres àrabs a les llibreries?

Protesto. El que defineix un escriptor és la llengua i per tant jo no sóc un escriptor àrab. Sóc àrab d'origen ètnic però escric en francès. Tot això ha suscitat un debat a la premsa francesa pel fet de que un escriptor no nascut a França sigui considerat un escriptor francès. Són qüestions d'etiquetes de frontera policial.

Vostè va arribar a Tànger l'any 1955 i, per tant, va viure l'acabament de la ciutat internacional. Què en queda?

Era més una ciutat espanyola que internacional. Ara no en queda res, només vestigis.

Sou un escriptor compromès?

Sóc un ciutadà compromès i sovint el que escric coincideix amb el que penso. Un escriptor compromès és algú a qui li interessa el món. A més escric normalment a la premsa sobre la situació del món.

Quin seria el món àrab perfecte?

Un món amb una democràcia real i legitimitat real dels caps d'estat, amb igualtat i repartiment de la riquesa, amb identitat àrab sòlida. Però és una utopia.

Què en pensa del boicot dels països àrabs als escriptors d'Israel enguany al Saló del Llibre de París?

És ridícul perquè no té sentit boicotejar als escriptors o als llibres. Cal criticar la política d'Israel. Jo ho faig tot els dies però no puc criticar els escriptors. És millor parlar-hi.

I com va viure les protestes de la societat marroquina a la visita del rei d'Espanya a Ceuta i Melilla?

S'ha de trobar una solució al problema de Ceuta i Melilla, que són dos territoris marroquins que, a causa de la història, continuen pertanyent a Espanya. No és normal. La colonització s'ha acabat. Cal trobar una solució negociada. Els espanyols són molt sensibles a aquest problema. El meu amic Felipe González m'explicava que això no pot seguir així. Tampoc amb Gibraltar. Cal una solució global. No es pot refusar l'entrada d'Europa al Marroc i alhora mantenir dues ciutats europees en terra marroquí.